

KINGDOM OF SAUDI ARABIA
MINISTRY OF HIGHER EDUCATION
ISLAMIC UNIVERSITY OF MADINAH
DEAN OF RESEARCH
TRANSLATION DIVISION

MAKAMPET A MANGA BITIYARA
PANTAG KO ISLAM

INITOGALIN SA BASA MERANAUI:
ABDULLAH HADJI ALI MONIB

المملكة العربية
السعودية
وزارة التعليم
العالي
الجامعة الإسلامية
بالمدينة المنورة
عمادة البحث العلمي
قسم الترجمة

**تعريف موجز بالإسلام
(باللغة الفلبينية)**

Makampet a Manga
Bitiyara Pantag ko Islam

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ تعريف موجز بالإسلام ﴾

(Makampet a Manga
Bitiyara Pantag ko Islam)

المترجم باللغة (مُرَأَاوُ) الفلسطينية.

So Langowan o Podi na Rek o ALLAH a Kadenan o Langowan o Ka-aden, na Goso Salat ago so Kalilintad na san ko Pangolo o manga Sogo o ALLAH a so Nabitano a Mohammad, na goso manga Pamilya niyan, na goso manga Bolayoka iyan sa Kasama sama iran.

Si-i ko Oriyan anan: na so Islam
na sekaniyan so kashak si-i sa da-
a pesimba-an a rowar ko
ALLAH, go mata-an a so
Mohammad na sogo o ALLAH,
si-i anan phamola-a ko puso Ago
Si-I Ko Dila Ago Si-I Ko
Anggaota, Ago Sekaniyan A
Islam Na Mararankom Iyan So
Kaparatiyaya-A Ko Nem Rokon
O Paratiyaya, Na Goso
Kanggalbeka Ko Lima Rokon O
Islam, Ago So Kaphiyapiyai San,
Go Sekaniyan I Totop O
Kalangolangowan O Manga
Panolon O ALLAH a so Piya ka
toron o ALLAH si-i ko Totop o
Manga Nabiniyan ago so manga

.

Sogo iyan a sekaniyan so
Mohammad a wata a Mama o
Abdullah, a giyanan so Agama a
Thitho, a da-a ba Tharima a o
ALLAH a pho-on ko Isa a Tao a
Agama a salakawron, ka sabenar
a biyaloy seka niyan o ALLAH a
Agama a Malebod ago Makhap a
da-a baon Madadalem a Maregen,
go da a Baon Paka dokao,
daniyan Paliyogaten ko
somiyledon aba niyan di
khagaga, go daniyan kiran
batogen so diran khatakenar, a
sekaniyan so Agama a aya
tomadeng iyan na so kapa ka
Isaisa a ko ALLAH, go aya
Tagotao niyan na so Kaphati-is,

go aya Bongkos iyan na so
Kapaginontolan, go aya
Mititindog iyan na so Titho a
benar, Go aya Bara Niyawa niyan
na so Limo, go sekaniyan na
Agama a Lebi a Mala a aya
Ipephintal iyan ko Manga Oripen
o ALLAH na so Langolangowan
a Sogoan a Phakang-gai a gona
kiran si-i ko Agama iran na go si-
i ko Doniya iran, go Pephaki
iketiyaraniyan kiran so
kalangolangowan a phakamoralala
kiran si-i ko Agama iran, na go
si-i ko kapephagintao iran, go
sekaniyan so Agama a so piyaki
ompiya anon o ALLAH so
langolangowan o manga kepit

ago so manga paparangayan, go minisabapon a kiya ompiya-i ko kapagintao sa donya na go sa Alongan a Harikiyama, go mini sabapon a kiya paka khakalayama o manga Puso a khakawatana ago so manga baya a ginawa a mbidabida sa miya paka ligetas iyan siran po-on ko kaliboteng o Ribat, sa miyang gonanao niyan siran ko benar, sa mini toro iyan kiran so lalan a mathito, a sekaniyan so agama a mathito a inimpidan sa totoo a kaimpid si-i ko kalango langowan o manga thotol iyan, nago si-ipen ko kalango langowan o manga kokomaniyan, ka da-a baniyan

^

piya nothol a badi maka thithitayan ko kaphati-is ago benar, ago da-a kiyokom iyan a badi si-i maka phapasod ko mapiya ago ontol, a ped ko manga kepit a thito, ago so manga galebek a tarong ,ago so manga paparangayan a maka lelebi, ago so manga dadabiatan a makalalawan, sa aya panolon iyan na aya masisinganinon na so kapaka moayan angkai a phamaka talingoma a kha-aloy:

1. So kapaki tokawi ko manga Tao ko kadenan iran ago so miyaden kiran a si-i anan khasabot ko manga Ingaran iyan a manga pipiya a da-a baniyan

sangai a salakao, ago si-i ko manga Sipat iyan a Maporo a da-a baniyan izan komadadalemon, ago si-i ko manga galebek iyan a maka ookit sa ongangen a da-a baniyanon sakotowa, ago kabenar iyan a da-a baniyanon rimbang.

2. So kipanolonen ko manga Oripen o ALLAH ko kasimba-a iran ko ALLAH a isaisa a da-a sakotowa iyan, si-iyanan maka peng golalan ko kipeng golalanen ko sai pimbitiyara kiran si-i ko Qur'an ago si-i ko Sabedan o sogo o Allah pho-on ko manga sogoan na goso manga lalangan a giyanan i kadadaleman ko ipethagompiya iran ago

iphagontong iran si-i sa donya nago sa Alongan a maori.

3. So kapaki Inengka angkiran ko Mambebetadiran, nagoso khandodan iran ko oriyan o Kapamatairan, goso khaoma iran ko manga koba iran, go si-i ko kapagoyaga kiran sa Alongan a Maori na goso katimbanga ko manga Amal iran, go so khabalingan iran a kakal a odi sa Sorga na sa Naraka si-i oto ko itongan o manga galbek iran o mapiya na mapiya, o marata na marata.

So di mipendarainon ko manga Onayan o Islam na Khapakai a timo-on tano so manga bitiyara on

sa giyang kai a phamakatalingoma a
manga Osayan:

**Paganairon: so nem rokon a
Iman.**

**Paganai a Rokon: so
kapatiyaya a ko ALLAH ﷻ.**

Go Madadalemon angkai a Phamaka
talingoma:

a- so kapatiyaya-a sa aya
kadnan na so ALLAH, aya ma-
ananiyan na mata-an a sekaniyan
a ALLAH i somisiyap rekitano
go sekaniyambo i pephangaden
ago khirek ko langowan o ka-
aden ago sekaniyambo i di-i
kakandiyara ko langowan o
phitibarangan a mambebetad o

ka-aden ago di-inggiragirai ko langowan a betadiran.

b- so Kaparatiyaya-a ko ALLAH sa sekaniyan i peshimba-an, aya ma-ananiyan na mata-an a sekaniyan a ALLAH i benar a pesimba-an, goso kalangolangowan o pephamanimba-an a salakao ko ALLAH na di benar.

c- so Kaparatiyaya-a ko manga ingaran o ALLAH na goso manga sipatiyan, aya ma-ananiyan na mata-an a sekaniyan a ALLAH na aden a mga ingaraniyan a manga pipiya, go ana manga sipatiyan a kompleto a maporo, a si-i makapopo-on ko kiya aloi

niyan ko kitab o ALLAH a so
Qur'an, ago si-i ko Sunnah o
RASOLOLLAH ﷺ.

**ika dowa a rokon: so
kapatiyaya-a ko manga
Malaikat.**

so manga Malaikat na manga
oripen a khisesela-an, inaden
siran o ALLAH ﷻ , na ining
golalaniran so simba iran ko
ALLAH , go miphasiyonot siran
ko sogoan kiran sa
miyangongonotan siranon, sa ini
sanggolai niyan kiran so manga
galebek ambarambarang, ped
kiran so **Jibril** a pakisasanganon
so wahi a maka popo-on ko

ALLAH a iphetoron iyan ko manga Nabi ago so manga Rasol. go ped kiran so **Mika-il** a paki sasanganon so Oran ago so Mangengeto, go ped kirampen so **Israfil** a paki sasanganon so ka pagiyopa ko sangakala ko masa a kambonoa ko langolangowan o bara niyawa, goso masa kapagoyaga kiran, go ped kirampen so **Malakalmawt** a paki sasanganon so kapethonggosi niyan sa niyawa ko pephatay.

Ika telo a Rokon: so kaparatiyaya a ko manga kitab iyan.

so ALLAH ﷻ na initoron iyan ko manga sogo iyan so manga kitab a madadalemon so toroan ,ago so mapiya ago so ipethagompiya, sa aya katawan tano sa manga kitabanan:

a- so **Taorat** a piyaki tiron o ALLAH ﷻ si-i ko **Musa** ﷺ a sekaniyan so lebi a sesela-an ko manga Kitab ombawata-an o Israil.

b- so **Injil** a so piya kitoron o ALLAH ﷻ ko **Isa** ﷺ.

c- so **Zabor** a ini begai o ALLAH ﷻ ko **Daud** ﷺ.

d- so manga **Suhof** (Pandoan) o **Ibrahim** ﷺ.

e- so **Qur'an** a sesela-an aso piya kitoron o ALLAH ﷻ ko nabi niyan **Mohammad** ﷺ a kaposposan o manga Nabi, a piyaki lapisanon o ALLAH so kalangolangowan o manga kitab a miya ona-aniyan, go piya ki siyap iyan, sabap sa biyaloi niyan so Qur'an a Tanda iyan ko manga ka-aden langon, taman sa kapaka tindeg o alongan a Qiyamah.

Ika Pat a Rokon: so kaparatiyaya a ko manga Nabi niyan

so ALLAH ﷻ na siyogo iyan ko manga ka-aden iyan so manga Rasol, aya pagampaganai ron na so **Nuh** ﷺ, go aya polimposan

iyan na so **Mohammad** ﷺ, so kalangolangowan o manga Rasol a ped kiran so **Isah** a wata o **Maryam**, ago so **Ozair** a bagian iran so Salawat o ALLAH a goso kalilintad, siran na manga manosiya a manga ka-aden a da-bairan mashishipat ko manga sipat o Kadenan a isabo, ka siran na ped ko manga oripen o ALLAH a ini sela kiran o ALLAH so **Risalah** (sogoan), go sabenar tiyo topan o ALLAH a giyang kai a manga **Risalah** (sogoan) ko **Risalah** o **Mohammad** ﷺ go siyogo iyan ko kadandan o langowan o manga

manosiya, sa daden a Nabi ko
oriyaniyan.

Ika Lima a Rokon: so kaparatiyaya a ko Alongan a Maori

a giyanan so Alongana Qiyama a da-a gawi-i a oriyan iyan, si-i ko masa a pagoyagen o ALLAH so manga manosiya a pho-on ko manga Qobor iran a kaoyagoyag a kakal, odi si-i sa Balingan a Limo , na si-i ko Darpa a sikesa a Malipedes, go so kaparatiyaya-a ko alongan a maori na sekaniyan so kaparatiyaya ko kalangolangowan a mapenggolaola ko oriyan o kapatai po-on ko somariya ko Qobor goso kapaka dayaon ago so sikesaon, na goso mapeng

golaola ko oriyan iyan ka datar
kapagoyaga ko manga ka-aden ko
kapem bowat iran ko manga koba
iran, goso katimbanga ko manga
amal iran, na oriniyampeman so
sorga odi na so naraka.

Ika Nem a Rokon: so kaparatiyaya a ko Okoran:

so okoran na sekaniyan so kaparatiyaya-a ko mata-an a so ALLAH na inokor iyan so manga ka-aden, go inaden iyan so manga ka-aden sa maka a-ayon ko miyaona den so katawi niyanon, go makang gogolalan ko ongangen oALLAH, ka so kalangolangowananan na katawan den o ALLAH sapap ko ilmo iyan a kakal, go misosorat si-i ko Laoh Mahfohd (lista-an a Masisiyap), so ALLAH na sabenar a Kabayaiyan anan na go inaden iyan anan langolangon, sa da-a basan ka-aden inontabo o

kabaya iyan ago mbalowi niyan ago pagadenen iyan.

ika dowo so: manga rokon o ISLAM.

so Islam na piyanagombalai sa Lima a Manga Rokon, di pembaloi so Tao a Muslim a Thitho Taman sa diniyan anan Paratiyaya-an sareta a ing golalaniyan, sekaniyan so:

paganai a rokon: so kashak si-i sa da-a Simba-an a rowar ko ALLAH, go so Mohammad na sogo o ALLAH, go giyang kai a Shahadah na sekaniyan i gonsi o Islam go Kambebekenan iyan a ron piyanagombalai.

go aya ma-ana a da a simba-an a rowar ko ALLAH: da-a pesho-asoaten a benar a rowar ko ALLAH a isaisa, go sekaniyan na pesimba-an a thitho a benar, go so pesimba-an a salakawron na ribat, ka ayama-ana a Thohan na pesimba-an.

go aya ma-ana a kashaksi-i sa mata-an a so Mohammad na sogo o ALLAH: na so kapangimbenaraon ko sai a piyama nothol iyan, go so ka onotiron ko sai a inisogo iyan, go so kapanang gilai ko sai a ini sapar iyan ago ini kararangit iyan, go ayabo a padoman ka ko

kasimba angka ko ALLAH na so
Sogoan iyan.

**ika dowa a rokon so:
Sambayang.**

go sekaniyan so Lima a manga
sambayang ko Lima Wakto ko
soldo kadaondao ago so
kagagawi-i, ini paliyogat anan o
ALLAH ka an mabaloi anan a
ipthonai a kabenar o ALLAH ko
manga oripen iyan, na go
panalamat iran ko limo kiran o
ALLAH, go khampeta-an o
Muslim ago so Kadenan iyan, ka
mapapadalem san so
kapangangarapan ago so
kapanong ganoy ko ALLAH, go
khabaloi pen a khisapar iyan ko

muslim so manga adat a
piyamaka sisingai ago so
mangararata.

go inator sampen so kapiya-an o
agama, goso ipethagompiya o
paratiyaya, goso balas o ALLAH
a tonai ago bara, na pekha aden
ko oripen so kapaka dekha o
niyawa nago so bago a so sai a
ipepagontong sa donya a go sa
alongan a maori.

**Ika telo a rokon so:
Kandiyakat.**

go giyanan so sadqa Ipembegai o tao a miya wajibon so kandiyakat ko oman ragon si-i ko khikapapatotanon a pedon so manga pobri ago so salakao kiran a ped ko khapakai a began sa zakat, go da mawajib anan ko faqir a da-a tamok iyan a miya ka nisab, ka aya osto na si-i miya wajib ko manga kawasa ka an matarotop so agama iran goso kababaloi ran a manga muslim, go kapephaka ozor o manga betad iran na go manga paparangayan iran, go linding ko phamakakaid kiran go so manga tamok iran, go

ipelimpiyo kiran pantag ko
manga kadosta-an iran, go
imbangan ko kadandan o
kamapiya-an iran, nago
giyanampen a diyakat na sagintas
a tanto a maito si-i ko sai a ini
bagai kiran o ALLAH a tamok
ago rizki.

ika pat a rokon so: Kaphowasa.

go sekaniyan so kaphowasa ko bolan a Ramadhan a babarakaten, a ika siyao ko manga olanolan a ped ko manga olanolan a pambethowan sa Qamariyyah, a diron di-i thimotimo so kalangolangowan o manga muslim, na ipethareg iran so manga baya-a ginawa iran a kalalayaman datar o pangenengken ago panginginomen go so kambabangonan sa walai ko kadadaondao pho-on ko kasebang o fijar na taman ko kasedep o Alongan, go pesambian kiran nanan o ALLAH pho-on ko limo

iyan na go so kamapiya-aniyan
para ikhompelito ko agama iran
ago so paratiyaya iran, go iphonas
ko manga dosa iran ago iphoro ko
manga pangkatan iran go so
salakao san a ped ko sai a inator
iyan ko kaphowasa a ped ko
manga pipiya a mala si-i sa donya
ago sa akhirat.

**ika Lima a rokon so:
Kapnaihaji.**

go sekaniyan so ka anononga sa baitollah hil haram ka ithonai so simba ko ALLAH a matetendo a tinindos si-i ko masa sa giyanan na kalalayamanden ko pandoan o Islam, ka sabenar a ini paliyogat anan o ALLAH KO phaka gagaon sa maka isa ko tendai o omor, go madadalemon so kapekhatimoto o manga muslim a maka popo-on ko pimbarang a darpa, si-i ko darpa a pirmiro a darpa sa liyawaw aya a lopa a pesimba-an iran so sasatiman a kadenan, go ndiditaren iran so satiman a

nditaren a da-a mbida-an o dato ago so ndato-an, ago so kawasa ago poberi, ago so mapoti ago maitem, sa ipetonai ran so manga simba a limitado, a ped ko malaon na so katoron sa Arafat, na go so kapeliyota sa ka'bah a sesela-an - Qibla o manga Muslim - go so ka shai sa pageletan a Safa ago giya Marwa, go madadalem san pen so manga gona a madakel a pantag ko kapagagama na goso kandoniya a di khagaga so kaitongaon na go so kadiyangka iron.

Ika tlo: so Kaphiyapiya.

go sekaniyan so kasimba angka ko ALLAHO TA-ALA (miya sotisoti) sa paratiyaya na go kapananang kopan sa datar o bangka pekha ilai, sa apiya ding ka pen pekha ilai na aya mata-an na pekha ilai ka niyan, na aya karaya ganan na giyang koto a kagedamang kaon na go kang galebkang kaon sa si-i maka thitayan ko sabedan o Rasulallah Mohammad ﷺ sallallaho alaihi wa sallam, na go diniyan anan masopak.

go miyarangkom iyan a kalangolongan a miya aloi a kabebethowan sa Agama a Islam, ka katotokawan a mata-an a so

Islam na sabensabentar a inator iyan so kaphagnetao o kipaga agamaon ko pithang gisa-an, ago ping geropo ko sai a phakang gai kiran a gona si-i ko kapephagnetao iran sa donya na go sa Alongan a Maori, sa piyakai niyan so kapangaroma na sarta a ini pangoyatiyan anan, go kiyaram iyan so ka sina (kandarowaka), go so kapeliwat (kakharoma a o mama ko lagidiyan a mama), goso kalangolangowan a manga rarata, go ini paliyogat iyan so kathothonganai, na goso kipekhalimo-on ko manga poberi ago so manga miskin na go so

kapeshiyapa kiran, go datar o kini
paliyogaten iyan ago kini
pangoyaten iyan ko
kalangolangon a paparangayan a
mapiya, na go kiyaram iyan, go
ini panapaos iyan so
kalangolangowan a paparangayan
a marata, go piya kai niyan kiran
so kاسوبkat sa mapiya, po-on ko
masa a kandagadagang, odi na
masa a kashokaya, goso salakao
san, go kiyaram iyan kiran so
kaperiba (kathobo), goso salakao
san a kandagadagang a makaookit
sa haram, go so sai a
mapapadalemon so kaphaletika
odi na so kapeshapengi ko pa-
awing o dagangan. go dataranan

mambo so kiya imolengi o Islam ko kambidabida-an o manga manosiya si-i ko kathitho ko lalaniyan, goso kapesiyapa ko manga kabenar o manga salakaokiran, sa ini goris iyan so manga sikesa a phakasapar si-i ko saba-ad pephanga sosogok a maka tata-alok ko kabenar o ALLAH Sobhanaho, ibarat o Kapemoretad, ago Kasina (kandarowaka), kapaginom sa pakabereg (arak), goso salakao san,datar o kini gorisen iyan ko manga sikesa a phaka sapar ko kalangolangowan o kaphaga niyaya-a ko manga kabenar o manga manosiya pantag ko

manga rogo iran goso manga
tamok iran goso kapekha arasi ko
bangesa iran, ibarat o kapamono,
odi na kapamanekhao, odi na
katokas, odi na so kapangarasi
maka sabap ko kapamentol odi na
kaperiringasa odi na so kakowa-a
ko tamok sa di maka ookit sa
ontol, ka giyang kanan a manga
kasikesa-an na maka tatarotop ko
kasala-an a kena oba shoshobera
na go kena oba khokhorang, go
datar mambo o kiya atoraniyan
ago kiya diyangka-aniyan ko
ndolonan o pagetao ago so
parinta, ko kini paliyogaten ko
pagtao ko kapangongonotan asar
mambo ka kena oba ikha dosa ko

ALLAH, go kiyaram so kaliyo ko kadato o parinta sabap ko kapekhaaden o kabinasa-an a merambirambit go da perambirambit.

go khapakai si-i sa kaposan a tharo-on tano a mata-an a so Islam na sabensabenar a mabebekes iyan so kapephanagombalaya na go kapephagadena ko kakokoyampeta a thitho, na goso galebek a thitho ko ndolonan o Oripen ago so Kadenaniyan, goso ndolonan o manosiya ago so kaphaginged ko kalangolangowan o pishasokowaniyan, ka da-a ped ko mapiya a ped ko paparangayan

agoso manga dadabiatan a badi
toro-on ko pagetao nago
pangoyatan siranon, go da-a ped
ko marata si-i ko paparangayan
ago dadabiatan a badi paki
iketiyari ko pagetao na go
isapariyan kiran, sa ped den anan
ko sai a kapapayagan sa
katatarotop a giyang kai a Agama
na go kapiya niyan ko
kalangolangowan o mbalabalaon.
go so langowan o podi na go
bantogan na rek o Kadenan o
langolangowan o manga ka-aden.

ini togalin sa basa Meranao i:
Abdullah Hadji Ali Monib.